

Sklepi Sveta o vlogi predšolske vzgoje in osnovnošolskega izobraževanja pri spodbujanju ustvarjalnosti, inovativnosti in digitalne kompetence

(2015/C 172/05)

SVET EVROPSKE UNIJE –

V OKVIRU PRIZADEVANJ UNIJE ZA VZPOSTAVITEV DIGITALNEGA GOSPODARSTVA ⁽¹⁾,

UPOŠTEVAJOČ:

1. Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje, v katerih so opredeljeni znanje, spretnosti in odnosi, potrebni za razvoj digitalne kompetence ⁽²⁾ kot ene ključnih kompetenc, ki jih vsi ljudje potrebujemo za osebno izpolnitev in razvoj, dejavno državljanstvo, socialno vključenost in zaposlitev ⁽³⁾; v priporočilu je poudarjena tudi ključna vloga izobraževanja in usposabljanja, s katerima naj bi vsem mladim zagotovili priložnost za razvoj in izboljšanje te kompetence;
2. sklepe Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, z dne 22. maja 2008 o spodbujanju ustvarjalnosti in inovativnosti v izobraževanju in usposabljanju, v katerih je poudarjena predvsem ključna vloga učiteljev in učnega okolja pri spodbujanju in podpiranju ustvarjalnega potenciala vsakega otroka ⁽⁴⁾;
3. sklepe Sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje pri izobraževanju in usposabljanju ⁽⁵⁾, v katerih je navedeno, da je treba intenzivneje spodbujati ustvarjalnost in inovativnost na vseh stopnjah izobraževanja in usposabljanja, ker je to eden od štirih strateških ciljev okvira, in opredeljeno pridobivanje prečnih ključnih kompetenc, kot je digitalna kompetenca, kot ključni izziv na tem področju;
4. sklepe Sveta z dne 27. novembra 2009 o medijski pismenosti v digitalnem okolju, v katerih je poudarjeno, da ni treba spodbujati samo boljšega dostopa do novih tehnologij ampak tudi odgovorno uporabo teh tehnologij ⁽⁶⁾;
5. sklepe Sveta z dne 20. maja 2011 o predšolski vzgoji in varstvu ⁽⁷⁾, v katerih je priznано, da visoko kakovostna predšolska vzgoja in varstvo dopolnjujeta osrednjo vlogo družine in postavljata temelje za učenje jezikov, uspešno vseživljenjsko učenje, vključevanje v družbo, osebni razvoj in zaposljivost ter hkrati spodbujata pridobivanje kognitivnih in nekovitvinskih spretnosti;
6. sklepe Sveta z dne 29. novembra 2011 o kulturnih in ustvarjalnih kompetencah in njihovi vlogi pri oblikovanju intelektualnega kapitala Evrope ⁽⁸⁾, v katerih so te kompetence priznane kot viri trajnostne in vključujoče rasti v Evropi, zlasti z razvojem inovativnih proizvodov in storitev;
7. sklepe Sveta z dne 29. novembra 2011 o varstvu otrok v digitalnem svetu ⁽⁹⁾, v katerih je poudarjeno, da je treba ozaveščati otroke o morebitnih nevarnostih v digitalnem svetu ter dosledno spodbujati varnost pri uporabi interneta in medijsko kompetenco pismenost v šolah in institucijah, ki se ukvarjajo s predšolsko vzgojo in varstvom;
8. sklepe Sveta z dne 26. novembra 2012 o pismenosti, v katerih je poudarjeno, da izobraževalni sistemi še niso v celoti izkoristili vpliva novih tehnologij na pismenost in da lahko, glede na vse večjo digitalizacijo, pregled učnega gradiva in metod ter podpora učiteljem pri uporabi novih pedagoških pristopov povečata motivacijo učencev ⁽¹⁰⁾;

⁽¹⁾ Sklepi Evropskega sveta z dne 24. in 25. oktobra 2013 (EUCO 169/13, del I, zlasti odstavki 1 do 12).

⁽²⁾ „Digitalna kompetenca vključuje varno in kritično uporabo tehnologije informacijske družbe (IST) pri delu, v prostem času in pri sporazumevanju. Podpira jo osnovno poznavanje IKT: uporaba računalnikov za iskanje, ocenjevanje, shranjevanje, proizvodnjo, predstavitev in izmenjavo informacij ter za sporazumevanje in sodelovanje v skupnih omrežjih po internetu.“ itd.

⁽³⁾ UL L 394, 30.12.2006, str. 10.

⁽⁴⁾ UL C 141, 7.6.2008, str. 17.

⁽⁵⁾ UL C 119, 28.5.2009, str. 2.

⁽⁶⁾ Dok. 15441/09.

⁽⁷⁾ UL C 175, 15.6.2011, str. 8.

⁽⁸⁾ UL C 372, 20.12.2011, str. 19.

⁽⁹⁾ UL C 372, 20.12.2011, str. 15.

⁽¹⁰⁾ UL C 393, 19.12.2012, str. 1.

9. sklepe Sveta z dne 26. novembra 2012 o evropsko strategiji za boljši internet za otroke ⁽¹⁾, v katerih je poudarjeno, da imajo izobraževalni sektor in starši pomembno vlogo, ko otrokom pomagajo pri varni in koristni uporabi možnosti, ki jih nudi internet, in da bi morali učitelji in starši redno posodabljati svoje poznavanje novih tehnologij, ki se nenehno spreminjajo;
10. sklepe Sveta z dne 20. maja 2014 o učinkovitem izobraževanju učiteljev, v katerih je poudarjeno, da morajo učitelji sami pridobiti ustrezno poznavanje digitalnih učnih pripomočkov in prosto dostopnih učnih virov, da bi jih lahko koristno uporabljali pri poučevanju in omogočili učencem razvoj digitalne kompetence ⁽²⁾;

IN UPOŠTEVAJOČ DRUGE DOKUMENTE, KI SO NAVEDENI V PRILOGI K TEM SKLEPOM –

PRIZNAVA, DA:

1. spodbujanje ustvarjalnosti, inovativnosti in digitalne kompetence z izobraževanjem v zgodnjem otroštvu ⁽³⁾ lahko zagotavlja koristi v poznejših letih, ker postavlja temelje za nadaljnje učenje in omogoča višjo stopnjo razvoja znanja ter na splošno pomaga vsem otrokom, da izboljšajo sposobnosti za razvoj veščin, kot sta kreativno in kritično razmišljanje, in postanejo odgovorni državljani Evrope prihodnosti, sposobni za odzivanje na izzive v vse bolj povezanem in globaliziranem svetu;
2. je sposobnost za uvajanje inovacij in razvoj novih proizvodov in storitev v veliki meri povezana z izkoriščanjem prednosti digitalne revolucije, ki spreminja gospodarstva in družbe z osupljivo hitrostjo, kar pomeni, da bo gospodarski uspeh v prihodnjih desetletjih odvisen med drugim tudi od državljanov z ustvarjalnimi in inovativnimi sposobnostmi ter visoko stopnjo digitalne kompetence;
3. da bi se lahko pozitivno odzivali na vse večje povpraševanje po digitalno kompetentnih uporabnikih in strokovnjakih na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij, se mora Evropa odzvati na izziv in zagotoviti vsem državljanom priložnost, da sprostijo svoj ustvarjalni in inovativni potencial ter razvijajo digitalno kompetenco z vseživljenjskim učenjem;

SE ZATO STRINJA Z NASLEDNJIM:

v zvezi z ustvarjalnostjo in inovacijami:

1. sistemi izobraževanja in usposabljanja imajo, skupaj z neformalnim in priložnostnim učenjem, bistveno vlogo pri razvoju ustvarjalnih in inovativnih sposobnosti od zgodnjega otroštva, ker so ključni dejavniki ne samo za izboljšanje prihodnje gospodarske konkurenčnosti in zaposljivosti, ampak so enako pomembni tudi pri spodbujanju osebne izpolnitve in razvoja, vključevanja v družbo ter aktivnega državljanstva;
2. učitelji in strokovnjaki za predšolsko vzgojo in varstvo imajo bistveno vlogo pri spodbujanju otrokove radovednosti, domišljije in želje za eksperimentiranje, poleg tega jim pomagajo ne samo pri razvoju osnovnih spretnosti in posebnega znanja, ampak tudi pri pridobivanju prečnih kompetenc, ki so potrebne za ustvarjalnost in inovativnost, kot so kritično razmišljanje, reševanje problemov in dajanje pobud;
3. učenje z igranjem, ki lahko vključuje igre in digitalna orodja, ki imajo pedagoško vrednost, spodbuja domišljijo, intuicijo in raziskujoč duh, poleg tega pa tudi sposobnost za sodelovanje in reševanje problemov, in je zato pomembno za razvoj in učenje vsakega otroka, še zlasti v zgodnjih letih;
4. vse to pomembno vpliva na posodabljanje pedagoških pristopov, učnih virov in učnega okolja, pa tudi na začetna usposabljanja in neprekinjeni poklicni razvoj učiteljev in strokovnjakov za predšolsko vzgojo in varstvo, s katerimi je treba zagotoviti, da bodo sposobni spodbujati ustvarjalnost in inovativnost pri otrocih z demonstracijo teh vidikov pri poučevanju;

in v zvezi z digitalno kompetenco:

5. čeprav digitalna orodja ne morejo nadomestiti bistvenih dejavnosti, izkušenj in gradiv v razredih, lahko zagotovitev teh orodij in njihovo vključevanje v poučevanje in učni proces, kjer je to primerno, prispeva k boljši kakovosti in učinkovitosti tega procesa, pa tudi k večji motivaciji učencev, boljšemu razumevanju in boljšim učnim rezultatom;

⁽¹⁾ UL C 393, 19.12.2012, str. 11.

⁽²⁾ UL C 183, 14.6.2014, str. 22.

⁽³⁾ Vzgojno-izobraževalna obdobja iz teh sklepov se v splošnem nanašajo na:

- stopnjo ISCED 0.2 (predšolska vzgoja): „Vzgoja, ki podpira zgodnji razvoj v pripravi na sodelovanje v šoli in družbi. Programi so namenjeni otrokom od starosti treh let do začetka osnovnošolskega izobraževanja.“
- stopnjo ISCED 1 (osnovnošolsko izobraževanje): „Programi so praviloma zasnovani tako, da omogočajo učencem pridobivanje osnovnih veščin pri branju, pisanju in matematiki ter postavitve trdnih temeljev za učenje.“

6. učinkovit in letom primeren razvoj digitalne kompetence v predšolski vzgoji in varstvu ter v osnovnošolskem izobraževanju pomembno vpliva na pedagoške pristope, ocenjevanje, učne vire in učno okolje, poleg tega pa tudi pripomore k zmanjševanju razlik na področju digitalne kompetence;
7. to enako pomembno vpliva na začetna usposabljanja in stalni poklicni razvoj učiteljev in strokovnjakov za predšolsko vzgojo in varstvo, ker je treba zagotoviti, da razvijejo svoje sposobnosti, metodologije in spretnosti za spodbujanje učinkovite in odgovorne uporabe novih tehnologij za pedagoške namene in zagotavljanje podpore otrokom pri razvoju digitalne kompetence;
8. v svetu, v katerem je veliko otrok precej dobro seznanjenih z digitalnimi mediji, imata vzgoja in izobraževanje pomembno vlogo pri spodbujanju varne in odgovorne uporabe digitalnih orodij ter razvoju medijske pismenosti, tj. sposobnosti, ki ne omogoča samo dostopa do digitalnih vsebin ampak, kar je še bolj pomembno, tudi razlago, uporabo, posredovanje, ustvarjanje in kritično oceno teh vsebin;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE NAJ, OB USTREZNEM UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI IN INSTITUCIONALNE AVTONOMIJE,

v zvezi z ustvarjalnostjo in inovacijami:

1. spodbujajo institucije za izobraževanje učiteljev, institucije za izobraževanje strokovnjakov za predšolsko vzgojo in varstvo ter izvajalce usposabljanj na delovnem mestu, naj prilagodijo svoje programe, da bi vključili nove učne pripomočke in razvili ustrezne pedagoške pristope za spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti že v zgodnjih letih;
2. spodbujajo ponudnike izobraževanj ali po potrebi ustrezne organe, naj primerno opremijo šole in predšolske vzgojno-varstvene ustanove, da bi spodbujali ustvarjalne in inovativne sposobnosti;
3. spodbujajo ponudnike začetnih programov za usposabljanje in programov za stalni poklicni razvoj učiteljev ter strokovnjakov za predšolsko vzgojo in varstvo, naj namenijo zadostno pozornost učinkovitim metodam za spodbujanje radovednosti in eksperimentiranja, ustvarjalnosti in kritičnega razmišljanja ter razumevanja kultur – kot so na primer umetnost, glasba in gledališče – ter preučijo možnosti, ki jih nudijo kreativna partnerstva;
4. spodbujajo razvoj dejavnosti formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja za otroke, katerih cilj je spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti, pri čemer imajo pomembno vlogo tudi starši in družine;

in v zvezi z digitalno kompetenco:

5. poenostavijo dostop in spodbujajo vključevanje IKT in razvoj digitalne kompetence s starosti primerno dostopnostjo digitalnih orodij in njihovim vključevanjem v predšolsko vzgojo in osnovnošolsko izobraževanje ter hkrati priznajo pomembno vlogo staršev in družin, pa tudi različne učne potrebe v različnih starostih;
6. spodbujajo razvoj in uporabo digitalnih orodij pri poučevanju ter pedagoških pristopov, ki lahko prispevajo k izboljšanju kompetenc na vseh področjih – vključno s pismenostjo, računanjem, matematiko, znanostjo, tehnologijo in tujimi jeziki –, da bi se lahko odzivali na nekatere od izzivov, ki so bili izpostavljeni v nedavno opravljenih mednarodnih raziskavah ⁽¹⁾;
7. spodbujajo ponudnike izobraževanj ali po potrebi ustrezne organe, naj primerno opremijo šole in institucije, ki se ukvarjajo s predšolsko vzgojo in varstvom, da bi spodbujali starosti primeren razvoj digitalne kompetence, zlasti z vse širšo ponudbo različnih digitalnih orodij in infrastrukture;
8. spodbujajo pedagoške, ki izobražujejo učitelje in strokovnjake za predšolsko vzgojo in varstvo, učitelje in strokovnjake za predšolsko vzgojo in varstvo ter vodstvene delavce v šolah – z začetnim usposabljanjem in stalnim poklicnim razvojem –, naj razvijejo zadostno stopnjo digitalne kompetence, vključno s sposobnostjo za uporabo IKT pri poučevanju, ter razvijejo učinkovite metode za spodbujanje medijske pismenosti že v zgodnjem otroštvu;

⁽¹⁾ V raziskavah, opravljenih v okviru programa PISA 2012 (testiranje 15-letnih učencev na področju branja, matematike in znanosti), je bilo mogoče opaziti napredek pri doseganju evropskega merila uspešnosti, v skladu s katerim naj bi imeli do leta 2020 manj kot 15 % posameznikov s slabimi rezultati pri osnovnih spretnostih, kljub temu pa celotna EU še precej zaostaja na področju matematike. Priporočena so trajna prizadevanja na vseh področjih, zlasti v zvezi z učenci z nižjim socialno-ekonomskim položajem. Rezultati prve evropske raziskave o znanju jezikov (2012) so pokazali, da je znanje prvega in drugega tujega jezika na splošno slabo, čeprav so razlike med posameznimi državami članicami.

9. preučijo možnosti za uporabo digitalnih orodij za podporo učenju v različnih okoljih in zagotovijo takšne pristope k učenju, ki bodo bolj prilagojeni posamezniku in lahko spodbujajo veliko različnih sposobnosti – pri zelo nadarjenih in nizko usposobljenih –, pa tudi za otroke iz prikrajšanih okolij in tiste s posebnimi potrebami;
10. spodbujajo komunikacijo in sodelovanje med šolami in učitelji na regionalni, nacionalni, evropski in mednarodni ravni, med drugim tudi z uporabo platforme *eTwinning*;
11. preučijo možnosti za sodelovanje s skupnostjo odprtih virov v zvezi z inovativnimi izobraževalnimi orodji in digitalno ustvarjalnostjo;
12. si prizadevajo za spodbujanje medijskega izobraževanja in medijske pismenosti, zlasti z varno in odgovorno uporabo digitalnih tehnologij v predšolski vzgoji in varstvu ter osnovnošolskem izobraževanju;

DRŽAVE ČLANICE IN KOMISIJO POZIVA, NAJ:

1. sprejmejo ustrezne ukrepe in pobude za spodbujanje ustvarjalnosti, inovativnosti in digitalne kompetence v predšolski vzgoji in varstvu ter osnovnošolskem izobraževanju, in v podporo tem ukrepom in pobudam učinkovito uporabljajo evropske vire, kot so program Erasmus+ ter evropski strukturni in investicijski skladi;
2. spodbujajo in razvijajo sodelovanje, izmenjavo dobrih praks in vzajemno učenje v zvezi s spodbujanjem ustvarjalnosti, inovativnosti in digitalne kompetence v predšolski vzgoji in varstvu ter osnovnošolskem izobraževanju, pa tudi pri neformalnem in priložnostnem učenju;
3. z raziskavami opredelijo primere najbolj učinkovitih metod in praks za učitelje in strokovnjake za predšolsko vzgojo in varstvo na vseh stopnjah predšolske vzgoje in varstva ter osnovnošolskega izobraževanja, da bi pomagali otrokom razvijati ustvarjalne in inovativne sposobnosti ter digitalno kompetenco. V tej zvezi bi bilo po potrebi treba razmisliti o ključnih načelih okvira kakovosti za predšolsko vzgojo in varstvo;

POZIVA KOMISIJO, NAJ:

1. nadaljuje delo delovnih skupin za vmesni pregled strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET2020) v zvezi z razvojem prečnih kompetenc ter digitalnim in spletnim učenjem, da bi spodbujali ustvarjalnost, inovativnost in digitalno kompetenco, kjer je to primerno, že v zgodnjih letih;
2. spodbuja sodelovanje in vzajemno učenje na evropski ravni, tako v okviru strateškega okvira ET2020 kot v programu Erasmus+;
3. še naprej spremlja področja, na katera se nanašajo ti sklepi, s pomočjo obstoječih orodij in poročil in brez dodatnih upravnih obremenitev.

—

PRILOGA

Drugi dokumenti

1. Končno poročilo strokovne skupine EU na visoki ravni za pismenost, september 2012 ⁽¹⁾.
2. Sporočilo Komisije z dne 25. septembra 2013 „Odpiranje izobraževanja: inovativno poučevanje in učenje za vse z novimi tehnologijami in prosto dostopnimi učnimi viri“ ⁽²⁾.
3. Poročilo Evropske Komisije iz leta 2013: „Comenius – primeri dobrih praks“ ⁽³⁾.
4. Poročilo Evropske komisije, Evropskega šolskega omrežja in Univerze iz Lièga iz leta 2013: „Raziskava na šolah – IKT v izobraževanju“ ⁽⁴⁾.
5. Poročilo OECD iz leta 2013: „Inovativna učna okolja“ ⁽⁵⁾.
6. Evropska konferenca na visoki ravni o Izobraževanju v digitalni dobi 11. decembra 2014 v Bruslju.
7. Poročilo tematske delovne skupine o predšolski vzgoji in varstvu za leto 2014 „Predlog za ključna načela okvira kakovosti za predšolsko vzgojo in varstvo“ ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Glej http://ec.europa.eu/education/policy/school/doc/literacy-report_en.pdf

⁽²⁾ 14116/13 + ADD 1.

⁽³⁾ Glej http://ec.europa.eu/education/library/publications/2013/comenius_en.pdf

⁽⁴⁾ Glej <https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/KK-31-13-401-EN-N.pdf>

⁽⁵⁾ Glej http://www.oecd-ilibrary.org/education/innovative-learning-environments_9789264203488-en

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf